

Sygn. akt II CSK 845/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 października 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jan Górowski (przewodniczący)
SSN Mirosław Bączyk (sprawozdawca)
SSN Grzegorz Misiurek

w sprawie z powództwa Banku [...] Spółki Akcyjnej
z siedzibą w W.
przeciwko B. J.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 15 października 2015 r.,
skargi kasacyjnej pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 4 lipca 2014 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy utrzymał w mocy nakaz zapłaty wydany przeciwko B. J. w sprawie z powództwa Banku [...] S.A. Rozstrzygnięcie to zapadło na podstawie następujących ustaleń faktycznych.

W dniu 14 czerwca 1999 r. między powodowym Bankiem i R. J. została zawarta umowa pożyczki w ramach tzw. eurokonta pożyczkobiorcy. Dłużnik wystawił weksel in blanco i upoważnił Bank do wypełnienia go kwotą odpowiadającą zadłużeniu pożyczkowemu oraz z odsetkami, prowizją i innymi należnościami Banku w razie niedotrzymania terminu spłaty całości lub części pożyczki. Pozwana złożyła swój podpis jako poręczyciel wekslowy za zobowiązanie wystawcy - małżonka. Przeciwko dłużnikowi toczyła się egzekucja, która okazała się bezskuteczna i postępowanie egzekucyjne zostało umorzone.

W dniu 5 sierpnia 2010 r. Bank uzupełnił weksel na kwotę 96.100,33 zł i pismem z dnia 5 sierpnia 2010 r. zawiadomił oboje dłużników wekslowych, że w związku z niewywiązaniem się przez wystawcę z umowy pożyczki wypełnił weksel zgodnie z deklaracją wekslową na wspomnianą kwotę z terminem płatności do dnia 18 sierpnia 2010 r. i następnie wezwał tych dłużników do zapłaty sumy wekslowej. Pozwana otrzymała pismo z dnia 5 sierpnia 2010 r. w dniu 12 sierpnia 2010 r. Dłużnicy wekslowi nie zapłacili sumy wekslowej.

Pismem z dnia 14 września 2012 r. Bank poinformował pozwaną o aktualnym stanie zadłużenia (139.945,45 zł) i wezwał ją do jego uregulowania w terminie 7 dni. Należność ta nie została zapłacona przez pozwaną.

W ocenie Sądu, nietrafny okazał się zarzut nieważności weksla. Określenie remitenta na wekslu było prawidłowe. Nazwa remitenta (powoda), wpisana na wekslu w formie skróconej, dostatecznie go indywidualizuje i nie była kwestionowana wcześniej przez pozwaną w okresie skierowania sprawy na drogę sądową. W treści weksla została ujawniona właściwa suma wekslowa. Rozważając zarzut przedawnienia roszczenia, Sąd Okręgowy wyjaśnił, że w rozpoznawanej sprawie termin płatności weksla został określony na dzień 18 sierpnia 2010 r. i dlatego trzyletni termin przedawnienia roszczenia wekslowego powinien być

liczony od dnia 19 sierpnia 2010 r. Skoro pozew złożono w dniu 7 marca 2011 r. nie nastąpiło jeszcze przedawnienie tego roszczenia (art. 70 prawa wekslowego). Nie doszło także do przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego, tj. z umowy pożyczki. Bieg tego roszczenia został przerwany wnioskiem powoda o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, wydanemu przeciwko wystawcy weksła (klauzulę nadano w dniu 14 lutego 2003 r.), egzekucja przeciw dłużnikowi była prowadzona jeszcze w 2013 r., a jej wszczęcie także doprowadziło do przerwania biegu terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego (art. 123 § 1 k.c.). Po przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo (art. 124 § 1 k.c.). Zachowano zatem termin przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego (art. 118 k.c.). Istniały zatem podstawy do zasądzenia należności wekslowej od pozwanej, ponieważ podniesiony przez nią zarzut przedawnienia okazał się nieuzasadniony.

Apelacja pozwanej została oddalona. Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji o właściwym oznaczeniu powoda (remitenta) na wekslu. Skrót firmy powodowego Banku ujawniony został we właściwym rejestrze i posłużono się nim także na wekslu. Pozwana nie wykazała, że odpowiadała wekslowo w innym (mniejszym zakresie) niż wynikało to z treści uzupełnionego weksła. Wystawca (pożyczkobiorca) nie kwestionował wysokości zobowiązania i nie uczyniła tego także pozwana (jako poręczyciel) po wypełnieniu weksła, a przed wniesieniem sprawy do sądu.

Sąd Apelacyjny szerzej rozważał kwestię przedawnienia roszczenia wekslowego powoda wobec pozwanej. Ustalił, że w zarzutach od nakazu zapłaty pozwana nie zgłosiła zarzutu przedawnienia roszczenia wekslowego, sformułowano natomiast zarzut uzupełnienia niezgodnie z deklaracją wekslową, tj. uzupełnienia weksła po przedawnieniu się roszczenia wynikającego ze stosunku podstawowego. Według Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy ustosunkował się do tak określonego zarzutu nieprawidłowo, przyjmując, że bieg terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego wobec pozwanej został przerwany w wyniku podejmowania czynności zmierzających do zaspokojenia roszczenia wobec wystawcy weksła (pożyczkobiorcy). Wskazując na konieczność odróżnienia przedawnienia roszczenia wekslowego i roszczenia ze stosunku podstawowego,

Sąd Apelacyjny wyjaśnił także, że pozwana objęła poręczeniem wekslowym zobowiązanie pożyczkowe jako osoba fizyczna, nieprowadząca działalności gospodarczej, co wynika z deklaracji wekslowej i treści weksla. Termin przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego wynosi dziesięć lat (art. 118 k.c.) i jest niezależny od terminu wynikającego z prawnego stosunku łączącego Bank i kredytobiorcę. W sprawie także w tym stosunku ma zastosowanie dziesięcioletni termin przedawnienia, gdyż kredytu udzielono osobie fizycznej. Roszczenie strony powodowej ze stosunku podstawowego stało się wymagalne wobec pozwanej od dnia wymagalności roszczenia wobec kredytobiorcy, tj. najpóźniej od dnia 1 grudnia 2002 r. (daty wystawienia b.t.e.), nie wcześniej niż od dnia 1 grudnia 2002 r. (daty sporządzenia ostatniego aneksu do umowy pożyczki). W tej sytuacji roszczenie ze stosunku podstawowego wobec pozwanej ulegało przedawnieniu najwcześniej w dniu 14 sierpnia 2012 r., a najpóźniej w dniu 1 grudnia 2012 r. Skoro weksel został wypełniony w dniu 5 sierpnia 2010 r., zarzut przedawnienia ze stosunku podstawowego jest nieuzasadniony

W skardze kasacyjnej pozwanej podnoszono jedynie zarzut naruszenia art. 118 k.c. Zdaniem skarżącej, roszczenia Banku ze stosunku podstawowego wobec pozwanej jako poręczyciela wekslowego (osoby fizycznej) przedawniło się z upływem lat trzech, a nie lat dziesięciu. Skarżąca wносиła o uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości, ewentualnie - o takie uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Apelacyjny wyraźnie zaznaczył, że rozważał zarzut przedawnienia roszczenia wynikającego ze „stosunku podstawowego”; wyjaśnił też, że termin przedawnienia tego roszczenia „jest niezależny od terminu przedawnienia wynikającego z relacji Bank i kredytobiorca” (s. 4 uzasadnienia zaskarżonego wyroku). Wywód prawny Sądu drugiej instancji świadczy o tym, że Sąd oddziela oba stosunki podstawowe (Banku z poręczycielem i Banku z pożyczkobiorcą) i ostatecznie przyjmuje - zgodnie z art. 118 k.c. - dziesięcioletni

termin przedawnienia wynikającego ze stosunku pożyczki. Dalsze ustalenia Sądu (dotyczące wymagalności) odnosiły się już na pewno do roszczenia wynikającego ze stosunku pożyczki. Niezależnie od tego, że Sądy meriti nie dokonywały jednak ustaleń dotyczących istnienia stosunku osobistego w relacji Bank - poręczyciel (badały tylko odpowiedzialność wekslową pozwanej jako poręczyciela wekslowego), należy stwierdzić, iż termin przedawnienia roszczenia ze stosunku pożyczki wynosił trzy lata (art. 118 k.c.). Chodzi tu bowiem o roszczenie Banku związane z prowadzeniem działalności gospodarczej w rozumieniu art. 118 k.c. Podstawowe znaczenie ma bowiem status prawny powoda - remitenta i pożyczkodawcy. Jako przedsiębiorca w rozumieniu art. 43¹ Bank prowadzi działalność gospodarczą m.in. w postaci udzielania pożyczek pieniężnych innym podmiotom i nie ma znaczenia status prawny tych podmiotów (por. np. uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2003 r., II CK 113/02, OSP 2004, nr 11, poz. 141).

Wystawiony przez wystawcę (pożyczkobiorcę) weksel gwarancyjny służył do zabezpieczenia roszczenia wynikającego ze stosunku pożyczki (stosunku podstawowego). Bank pożyczkodawca mógł uzupełnić weksel sumą odpowiadającą zadłużeniu wynikającemu z tego stosunku. Pozwana jako poręczyciel wekslowy podpisała deklarację wekslową z dnia 14 lutego 2000 r., upoważniającą Bank do uzupełnienia weksla zgodnie z jej treścią. Może obecnie powoływać się na to, że uzupełnienie weksla nastąpiło niezgodnie z treścią deklaracji, w tym także na zarzut, iż objęte deklaracją roszczenie Banku uległo przedawnieniu (art. 118 k.c.) i nie mogło być skutecznie dochodzone na podstawie weksla gwarancyjnego. Innymi słowy, w rozpoznawanej sprawie poręczyciel wekslowy mógł powołać się na zarzuty wynikające ze stosunku podstawowego łączącego wystawcę weksla z remitentem. Nie było zatem potrzeby odwoływania się do stosunku podstawowego łączącego Bank z poręczycielem wekslowym.

Z ustaleń Sądów meriti wynika, że roszczenie powodowego Banku ze stosunku podstawowego (kredytowego) stało się wymagalne „najpóźniej od dnia 1 grudnia 2002 r., daty wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego, nie wcześniej niż w dniu 14 sierpnia 2002 r., daty sporządzenia ostatniego aneksu do umowy (pożyczki)”. Weksel gwarancyjny został wystawiony przez Bank w dniu

5 sierpnia 2010 r., natomiast powództwo na podstawie tego weksla wytoczono w marcu 2011 r. Inaczej niż Sąd Okręgowy, Sąd Apelacyjny przyjął - jak się okazało niewłaściwie - dziesięcioletni okres przedawnienia roszczenia wynikającego ze stosunku podstawowego, co uzasadniało zasadność dochodzonego roszczenia Banku. Nie zastanawiał się natomiast nad tym, czy ustalony przez Sądy stan faktyczny uzasadniał przyjęcie ewentualnego przerwania biegu przedawnienia roszczenia. Sąd Okręgowy ustalił, że roszczenie ze stosunku podstawowego nie uległo przedawnieniu, bowiem doszło do jego przerwania w wyniku złożenia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowego tytułowi egzekucyjnemu (klauzulę tę nadano w dniu 14 lutego 2003 r., a więc przed wystawieniem weksla). Z ustaleń tych ponadto wynika i to, że przeciwko pożyczkobiorcy była prowadzona egzekucja jeszcze w 2013 r. i jej wszczęcie również mogło doprowadzić do przerwania biegu przedawnienia (s. 8 uzasadnienia zaskarżonego wyroku).

Należy zatem podzielić zarzut pozwanej naruszenia art. 118 k.c. Przyjmując nietrafnie dłuższy termin przedawnienia roszczenia, Sąd Apelacyjny nie wziął jednak pod uwagę ustalonych przez Sąd Okręgowy zdarzeń prawnych, które mogły mieć wpływ na bieg trzyletniego terminu przedawnienia wynikającego z tego przepisu.

Należało zatem uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznani (art. 398¹⁵ k.p.c.).

(eb)